

SPRÁVA PRE MÉDIÁ

Belove noviny *Nova Posoniensia* začali vychádzať pred tristo rokmi

- KOŠICE 9. MARCA 2021

Novinárska obec na Slovensku si v týchto dňoch pripomína významné jubileum – **300. výročie** prvých pravidelne vychádzajúcich novín na území Slovenska a v celom Uhorsku, týždenníka *Nova Posoniensia* (*Bratislavské noviny*). Prvé číslo vyšlo **12. marca 1721**.

„Noviny vznikli z iniciatívy učenca a pedagóga **Mateja Bela**, ktorý ich vydával v rokoch 1721 až 1722,“ približuje **Marián Gladiš** z **Filozofickej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**, kde sa venuje dejinám žurnalistiky.

„Názov novín signalizuje, že boli písané po latinsky. Matej Bel, ktorý v tom čase pôsobil ako rektor bratislavského evanjelického lýcea, bol zástancom moderných vedeckých aj pedagogických metód. Jednou z nich bola aj idea využívať noviny ako pedagogický nástroj. Čítaním týždenníka *Nova Posoniensia* sa mali študenti lýcea zlepšovať v latinskej gramatike a štylistike,“ vysvetľuje M. Gladiš.

Dodáva, že inšpiráciou pre Mateja Bela bol „učiteľ národov“ (a učiteľov) Jan Amos Komenský, ktorý o čítaní novín ako o spôsobe výučby hovoril už v polovici 17. storočia, a pravdepodobne aj nemecký pedagóg Christian Weise, pre ktorého bolo jedným z dôležitých cieľov vzdelávania, aby študenti dokonale zvládli latinský jazyk ako „materinčinu vzdelancov“, a to aj prostredníctvom čítania novín a časopisov v škole a následných diskusií o tom, čo sa v nich dočítali.

„Historici sa zhodujú, že po formálnej stránke sa tvorcovia bratislavského periodika inšpirovali najmä viedenskými novinami *Wienerisches Diarium*, ktoré vychádzali ako dvojtýždenník od roku 1703 (a existujú dodnes ako denník *Wiener Zeitung*), ale i ďalšími súdobými po nemecky a latinsky písanými periodikami. Z hľadiska obsahu sa noviny *Nova Posoniensia* zameriavali predovšetkým na správy zo zahraničia, ktoré tvorili až deväťdesiat percent obsahu novín, čo súviselo s prísnou cenzúrou. Zvyšných desať percent tvorili informácie z Bratislavy,“ objasňuje M. Gladiš s tým, že dominovali oznamy a krátke správy o vojnách a diplomatických aktivitách, o epidémiách, doprave, obchode, hospodárstve či počasí.

„Správy ešte nemali nadpisy a neboli členené do rubriek, ale radené podľa časovej postupnosti a podľa geografickej vzdialenosti. Začínali sa zvesťami z najviac vzdialených oblastí a pokračovali informáciami zo zemepisne bližších krajín. Noviny vychádzali v Royerovej tlačiarni v Bratislave.“

V roku 1722 bol Bel nútený noviny odstúpiť trnavským jezuitom. Týždenník *Nova Posoniensia* zanikol pravdepodobne 10. septembra 1722, keď vyšlo posledné známe, archívne uchované číslo.

- SPRACOVAL A MÉDIÁM SPROSTREDKOVAL

PhDr. Marián Gladiš, PhD.
Filozofická fakulta UPJŠ v Košiciach